

Projekt

UCHWAŁA NR
RADY MIASTA SZCZECIN
z dnia 2022 r.

Projekt uchwały Nr 122/22
Data rej. w BRM 11.05.2022
Data skier. do Komisji 11.05.2022
Spodziewany termin sesji
maj 2022.

w sprawie usunięcia Pomnika Braterstwa Broni Żołnierzy Polskich i Radzieckich

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, poz. 583), **Rada Miasta Szczecin uchwala, co następuje:**

§ 1. Gmina Miasto Szczecin wyraża zgodę na usunięcie Pomnika Braterstwa Broni Żołnierzy Polskich i Radzieckich, zlokalizowanego na Cmentarzu Centralnym w Szczecinie, Kwatera Wojenna,

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Szczecin.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Dariusz Matedzi

UZASADNIENIE

Uchwała dotyczy podjęcia woli usunięcia z Cmentarza Centralnego w Szczecinie Pomnika Braterstwa Broni Żołnierzy Polskich i Sowieckich (zwanego również „Pomnikiem Braterstwa”), który został wzniesiony w 1967 roku z okazji 50-tej rocznicy Rewolucji Październikowej. W uroczystości odsłonięcia pomnika uczestniczyli m.in. sekretarz KC PZPR Stefan Jędrychowski, wiceminister obrony narodowej Wojciech Jaruzelski, generalicja, delegaci Armii Radzieckiej.

Co ważne, pomnik ten nie jest mogiłą – a jedynie upamiętnieniem. Przywołując wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ, który dotyczył pomnika Wdzięczności Armii Czerwonej w Warszawie: „«Obiekty Wdzięczności Armii Radzieckiej» oraz «Braterstwa Broni» nie spełniają definicji pomnika (...) Te wymuszone pomniki, (...) są jedynie symbolem komunizmu, zakłamanej historii z dziejów Polski oraz namacalnym symbolem sowieckiej okupacji. Powinny też zostać rozebrane”. Takie obiekty można usuwać zgodnie z przepisami prawa polskiego, nie mają one również ochrony, jaka przysługuje pomnikom, ponieważ nie są pomnikami w rozumieniu art. 261 Kodeksu karnego.

Usunięcie pomnika będzie zgodne z Ustawą z dnia 1 kwietnia 2016 roku o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki, która stanowi, że: „Pomniki nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób

takiego ustroju propagować”. Ponadto likwidacja „Pomnika Braterstwa” będzie zgodna z Oświadczeniem dra Karola Nawrockiego, Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, z dnia 04 marca 2022 roku w sprawie dekomunizacji przestrzeni publicznej, w którym apelował do samorządów o usunięcie z przestrzeni publicznej wszelkich nazw i symboli wciąż upamiętniających osoby, organizacje, wydarzenia bądź daty symbolizujące komunizm.

Sowieckie pomniki stawiano w PRL jako symbol panowania sowieckiego w Polsce. W obliczu bezprecedensowej we współczesnej historii Europy, zbrodniczej agresji Rosji na suwerenną Ukrainę, usunięcie pomnika będzie szczególnie doniosłe i wymowne.

From: Joanna Martyniuk - Placha <martyniuk.joanna@gmail.com>

Sent: Wednesday, May 11, 2022 11:51 AM

To: Miszczuk Rafał <RMISZCZ@um.szczecin.pl>

Subject: Re: Projekty - likwidacja pomników

Szanowny Panie Dyrektorze

1. Uchwały co do zasady spełniają wymogi formalno - prawne.
2. Opiniująca zwraca uwagę, iż zgodnie z oświadczeniem Rządowym z dnia 6 października 1994 r. w sprawie wejścia w życie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o grobach i miejscach pamięci ofiar wojen i represji, sporządzonej w Krakowie dnia 22 lutego 1994 r. przedmiotowa umowa weszła w życie w dniu 9 września 1994 r. (umowa opublikowana w Dz.U. 1994 nr 112 poz. 543). Zgodnie z art. 1 umowy reguluje ona współpracę Stron w zakresie rozwiązywania wszelkich spraw związanych z ustalaniem, rejestracją, urządzaniem, zachowaniem i należyтым utrzymaniem miejsc pamięci i spoczynku - polskich w Federacji Rosyjskiej i rosyjskich w Rzeczypospolitej Polskiej - żołnierzy i osób cywilnych poległych, pomordowanych i zamęczonych w wyniku wojen i represji, zwanych dalej "miejscami pamięci i spoczynku. Zgodnie natomiast z art. 3 ust. 1 strony umowy zobowiązały się do utrzymywania miejsc pamięci i spoczynku zapewniając ochronę grobów, nagrobków, pomników i innych obiektów upamiętniających oraz zazielenienie i zachowanie ich w należyтым porządku. Tym samym, jeśli ww. pomniki wpisane zostały w wykazie, o której mowa w art. 2 ust. 2 Umowy, uchwała w sprawie likwidacji pomników może podlegać unieważnieniu przez organy nadzoru.
3. Opiniująca wskazuje, iż w dniu 21 kwietnia 2022 r. weszła w życie ustawa z dnia 24 lutego 2022 r. o ochronie dziedzictwa narodowego związanego z nazwami obiektów przestrzeni publicznej oraz pomnikami. Zgodnie z art. 6 ww. ustawy do usunięcia pomnika upamiętniającego osobę, o której mowa w art. 2 pkt 2, organizację, instytucję, grupę osób, wydarzenie, przedmiot, datę lub miejsce, o których mowa w art. 2 pkt 3, stosuje się odpowiednio przepisy art. 3, art. 4 pkt 2 i 3 oraz art. 5. Tym samym konieczna jest weryfikacja możliwości usunięcia pomników, zgodnie z kryteriami określonymi w art. 3 przedmiotowej ustawy (Za patrona lub patronat nie mogą być uznane nazwy, o których mowa w art. 1 ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2018 r. poz. 1103).) oraz art. 4 ust. 2 i 3 (Patron lub patronat mogą być zmienione jedynie w przypadku 2) ujawnienia, nieznanego publicznie w chwili ustanowienia patrona lub patronatu, okoliczności, które kwestionują zasadność uznania danej nazwy za patrona lub patronat zgodnie z art. 2 pkt 2 lub 3; 3) ujawnienia, nieznanego publicznie w chwili ustanowienia patrona lub patronatu, czynów związanych z działalnością publiczną osoby, grupy osób, organizacji lub instytucji, które polegały na: a) propagowaniu komunizmu, nazizmu, faszyzmu lub innego ustroju totalitarnego lub technik i praktyk działania właściwych takiemu ustrojowi, b) stosowaniu metod i praktyk działania właściwych ustrojowi totalitarnemu, c) szpiegostwie na rzecz obcego państwa lub udziale w spisku przeciwko suwerenności i niepodległości Państwa Polskiego. Zgodnie bowiem z art. 5 ust. 1 przedmiotowej ustawy uchwały dotyczące zmiany patrona lub patronatu podjęte przez organ jednostki samorządu terytorialnego, związku jednostek samorządu terytorialnego albo związku metropolitalnego, które są niezgodne z przepisem art. 4, są nieważne. Przedmiotowe projekty zaś nie odnoszą się do ww. przesłanek.

Z poważaniem

r.pr. Joanna Martyniuk - Placha

